

VITA

Válasz Eörsi Istvánnak

Kedves Pista!

Örülök, hogy támadással (A ma született bárány — Népszabadság, aug. 22.) alkalmat kínáltál erre a válaszra.

Börtöntársak voltunk annak idején, akár azt hihetném, már csak emiatt sem ékelődhet közénk „antagonizmus”.

Vegyük sorra. Az általam idézett interjúban kifogásokat kevesebbet s keményebben fogalmaztam meg egy júniusi pártfórumon (még a sajtóvita kirobbanása előtt):

„Ahogyan Romániában a szeku volt a párt hatalom legfőbb támasza, ugyanúgy nálunk a tévé, a rádió, a napisajtó, minthogy a Kádár—Aczél rendszer *felvilágosult abszolutizmusa* nem elsősorban az erőszak szervezetekkel, hanem az egyenirányított tömegkommunikációval, a pártvezérelt sajtómonopóliummal igyekezett aláücsölni hatalmát. Romániában a szeku időben beépült a forradalomba, s moha így kétségkívül túlélte, meglehetősen megtépázva élte túl a fordulatot; mi a sajtómonopóliumot szinte érintetlenül örököltük át, úgy szólván teljes vezérkarával együtt. Az újságírók nagy többsége tisztességgel, jó lelkiismerettel szeretné szolgálni hivatását, de sokuknak erre ma sincs módja. A pártállam sajtója is idejekorán beépült az egyébként is »csendes« forradalomba — illesse tisztelet az őszintén csatlakozókat, de ma már nem lehet kétséges, hogy a sajtószabadság és a demokrácia mindennapos meggyalázására oly nagy gonddal válogatott pártos vezérkar jóval nagyobbik része nem szemléletet, meggyőződést, módszert, csupán uniformist váltott, s ma a sajtószabadság, a demokrácia és a *pártatlanság* pajzsa mögé bújva féltékenyen őrszi monopóliumát. Az MDF és a kormánykoalíció megbocsáthatatlan történelmi bűne lesz, ha — egy paktum szellemében — az ámentés társtettesévé szegődik.”

Felfoghatatlan, milyen alapon állítod te, hogy hazai kultúránk „a sajtószabadság meggyalázására”, a pártvezérelt sajtómonopólium élére Kőszeg Ferencet, Solt Ottiliát, Haraszi Miklóst, Kis Jánost, Konrád Györgyöt válogatta ki. Hiszen közülük egyetlenegy sem volt — ma sincs — a sajtómonopólium vezérkarában! Milyen alapon aposztrofáld őket az „Aczél-bérenc galeri tagjaiként”?

Avagy úgy értsem ezt: a szamizdat szerkesztőit is A. Gy. válogatta? Már bocsáss meg: „a sajtószabadság és a demokrácia mindennapos meggyalázására”?

Elkapott téged valamilyen indulat, Pista, túlzásokra ragadtad magad. Azt nem állítanám, hogy a szamizdatosok közül senkinek nem volt — vagy nincs — köze A. Gy.-hez, de sommás vélelmed akkor is igazságtalan, ha közéjük sorolod magadat.

Vagy csak — másról beszél Bodóné?

Gondolni is alig merek rá, hogy az igényesen s szellemesen vitatkozó Eörsi István egy igen-igen olcsó — s áltáltszó — *csúsztatás* kedvéért sorolja Konrád Györgyöt és társait A. Gy. válogatott kedvenceinek, a sajtómonopólium vezérkarának az élére. Hogy azokról, akik ott trónoltak — s trónolnak mindmáig — szó se essék? Ennyire nem tudnál semmit arról, Pista, hogy amikor Illyés Gyula s 40—50 hozzá csatlakozó író arra is megbízhatatlannak minősített (avítt ígealak, de kíméli a minősítőt), hogy egy kéthetenként megjelenő lapocskát szerkesszen, akkor sem Konrád Györgyre és említett társaira épült a sajtómonopólium, hanem személy szerint azokra, akiket te ezzel a csúsztatással — erre kell következtetnem — felglóriázol a sajtószabadság őrangyalainak? Akik a pártvezérelt sajtómonopólium átmentésére törekedve a *valóságos sajtószabadság* mai legádázabb ellenfelei? Akik ugyanolyan megalkodottan védik (szó szerint a te érveiddel!) az ő különbejáratú sajtószabadságukat a néphatalom mai letéteményesei ellen, ahogyan a párt hatalmat védték a sajtószabadság ellen? Már elfelejtetted volna, Pista,

kikkel szemben javasoltad 1981-ben, az írószövetségi közgyűlésen: tiszta vizet vegre a pohárba, vezessék be a cenzúrát...?

Néhány megjegyzés még ide kívánkozik.

— Nem Konrád Györgyre és felsorolt társaira jellemző az a manipulációs memoriter, pretoriánusi vizsgafeladat: ide riszálja magát, oda lefekszik...

— Néhány száz újságcikkkel igazolhatnám: a felsoroltakat *együttvéve sem* tüntette ki le-bunkózásaival annyiszor s olyan terjedelemben a pártvezérelt sajtó, mint ahány bunkót, „saját kis, véletlenszerű személyemre” pazarolt.

— Természetesen szót emelsz nem először — A. Gy. mellett, minél inkább tagadod, annál hatékonyabban — ez emberirői tisztességedre vall. De félreértesz, én nem őt bántom, csak túlélő műveit. (Melyek akkor is az ő nevével jellemezhetők, ha jobb ügyszó méltó buzgalommal besegíteték a pretoriánusok.)

— Szememre veted: aelnök voltam az Írószövetségben, nyolc évig. Ennyire nem emlékszel már, hogy 81-es áttörésünk után a hivatalos kultúrpolitika *ellenében* választottak meg?

— Szememre veted a József Attila-díjakat. Ezeket bizonyára kultúrpolitikusok alaptalan optimizmusának és személyemet illető számításainak köszönhetem, kevésbé a műveknek. Az *orvos halála* pl. tíz-egynéhány nyelven megjelent, húsz-egynéhány kiadásban, mégsem díjazták. 1973 után pedig már akkor sem adtak díjat, amikor az Írószövetség választmány a húszvalahány jelölt között titkos szavazással az első helyen javasolt.

— *Egy korty tenger* a rádióban? Tiszta lelkiismerettel kézbe vehetek 23 év után minden darabot. Am ha ez neked kárpótlás: a régebbi *ebzáratosok* mindennapos szereplők tévében, rádióban. Engem viszont kirugdalt a rádiótól — Bajor Nagy Ernővel együtt — az ott mindmáig egyeduralgó (a nagyon kevés kivételt erősti ezt a szabályt), „a demokrácia és sajtószabadság mindennapos meggyalázására oly nagy gonddal válogatott” galeri.

— Továbbá pedig: nem merülök bele abba az ostoba vitába: melyik töltött be fontosabb, szükségesebb szerepet, a szamizdat vagy a legális fórum „ahogy lehet” használója. Tehát azok, akik nagyobb adagokban igyekeztek átadni a fölismert igazságot százaknak, vagy azok, kik kisebb adagokban százezreknek. Mindkét szerep tudott fontosabb is lenni, szükségesebb is.

— Azt írod: nem emeltem szót az elhallgattatottakért. Ez viszont rosszindulatú és hazug rágalom. Érvek helyett volt szükséged rá? Jó része a tiltakozásoknak ugyan ma már nem dokumentálható, de még mindig maradt elég nyom a jegyzőkönyvekben, beadványokban, feljegyzésekben ahhoz, hogy ezt a rágalmadat visszautasítsam. Te ugyan nem Csoórirra, Csúrkára, Nagy Gáspárra, Annus Józsefere, Vörös

Lászlóra gondolsz, de hadd nyugtalanítsalak: azokért is „szót emeltem”, akikre utaltál. A szamizdatosok elleni rendőri akciók miatt (pl. írószövetségi választmányon is), Konrád kizárásának követelése ellen, vagy akár a „monori erdő” előtti gyurmán (gondolom, feljegyezték azt is valahol).

Ennyit válaszul.

Nem volna viszont tisztességes, ha nem válaszolnék arra is, ami kevésbé az írásodban, inkább allergiáidban van jelen. Érthető okból. Az említett júniusi pártfórumon a következő mondatfórum kezdtem magánindítványomat: „Ami ebben az országban 33 év óta történik, az a *népirtás* ENSZ-okmányban körülírt fogalmával azonos.”

Abban a sorskérdésben tehát, melyet én mindenekelőtt a legfontosabbnak vélek, egy táborban tudlak tiltéket az állampárt vezérkarával.

Az ellentáborban.

Fekete Gyula

*

Kedves Gyula,

én nem júniusi beszédedre hanem a *Magyar Sajtóban* megjelent interjúdra reflektáltam. Ebben a sajtószabadság leghangosabb védelmezőit Aczél György egykori galerijának nevezted, Aczél kedvenceinek, akik az ő engedélyével tették „ellenzéki mozdulataikat”. Mivel a sajtószabadság leghangosabb védelmezői mi vagyunk, régi szamizdatosok, és mivel a Kádár-rendszer főrendőrei és kultúrprostitúáltjai szerint mi Aczél kegyelméből ellenzékiekedtünk, vádjaidat magunkra vettem. Örülök, ha tévedtem.

De te is tévedsz, amikor azt állítod, hogy Aczél György mellett emeltem — ráadásul nem is először — szót. Megkímélem a Népszabadság olvasóit annak felsorolászerű bizonyításától, hogy mennyire nincs erre okom. Csak az undorít, hogy most még tulfizetett kegyencei is belétrükk sáros csizmájukat. Hernádi például azt állítja ma, hogy a méteres torta, melyet hajdan a nagyúr születésnapjára szolgált fel, „szatirikus”, „gyilkos humort reprezentáló”, „gogoli” volt. Sajnos a színház, melyet ő és testvérsai az efféle nyálankosságokért kaptak, nem gogoli lett, bár revizorért kiállott. Búze mindmáig ott terjeng Kecskemét körül. Tehát nem mentegtem Aczél, csak méltányosnak tartanám, ha tevékenységét a kulturális élet összefüggéseibe ágyazva itélnék meg.

Továbbá: én nem vetem szemre a műveidet — nekem is jelentek meg könyveim az Aczél-korszakban — és díjaidat, írószövetségi pozíciódat sem. Csak azt mondtam, hogy nem marasztalhatod el sommásan az elmúlt korszakot, mint a totális aczéli manipuláció termékét, és nem tartsz pálcát mindazok fölött, akiknek valamilyen pozíciójuk volt, ha elfelejtetted, hogy te is hatottál akkor, és te is viseltél funkciót.

Végezetül: sem én, sem szamizdatos barátaim nem nézzük közönnnyel, ellenszenvvel és undorral, ha szóba hozod „a magyarság pusztulását, a félelmes iramú elvéneülést”. A leggyerekeslenebb adótvény kifundálásában nem vettünk részt, akkortájt a szamizdatosokat még rendőrök gumibotolták. Olyan Magyarországon szeretnénk élni, ahol az újszülöttek több örömet okoznak, mint gondot. Egyéntek veled, ha gyerekpártibb adórendszer követelsz, nagyobb családi pótlékot, több segítséget az egyedülálló anyáknak, jobb lakásellátást a nagycsaládúaknak, a fiatal pároknak és mindenkinél. Csak akkor nem követnélek, ha a gyerekáldást a már élő nemzedékek — és főként a nők — szabadságának rovására akarnád kiterjesztetni, vagy ha a pénzkereső apa körül szerveződő hagyományos családi struktúrába azokat a fiatalokat — és főként: nőket — is bekényszerítenéd, akiknek ehhez nem fülük a foguk.

Eörsi István

(A vitát ezzel lezártnak tekintjük. — A szerk.)

48 ÓRÁRA A TÁVOL-KELETTŐL!

Mindössze ennyi időre van szükség, hogy ajánlatot kapjon hazai árualapja távol-keleti értékesítésére vagy az ott keresett termék behozatalára. Élelmiszer, méteráru, konfekció, műszaki cikkek exportja és importja.

A kitűnő helyismerettel és kapcsolatrendszerrel működő kereskedelmi kft. többévi munkával megalapozott tudása egyetlen hívással az Ön szolgálatába áll.

Budapest,
Szabó Ilonka u. 75-77/B 1015.

REMITEX

Telefon: 135-0398, 135-7380.
Telefax: 115-5461. Telex: 22-3333.

Remitex Kereskedelmi Kft.